

*SZD – SLOVENSKO ZDRAVNIŠKO DRUŠTVO
ZDRUŽENJE ZA MEDICINO DELA, PROMETA IN ŠPORTA
ASSOCIATION OF OCCUPATIONAL, TRAFFIC AND SPORTS MEDICINE OF SLOVENIA*

MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
Štefanova 5
1000 Ljubljana

ZADEVA: strokovna izhodišča za spremembo Pravilnika o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu

Združenje za medicino dela, prometa in športa je od Ministrstva za zdravje dobilo nalogo, da pripravi strokovna izhodišča za spremembo Pravilnika o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu (Ur. l. RS št. 136/2006) - v nadaljevanju: Pravilnik.

Novi Zakon o varnosti in zdravju pri delu – ZVZD-1 (Ur. l. RS št. 43/2011) je bistveno izboljšal pogoje za ustrezno nudenje prve pomoči na delovnem mestu. Po starem zakonu je bilo usposabljanje za nudenje prve pomoči v okviru splošnih tečajev prve pomoči, ki jih je izvajal Rdeči križ Slovenije. Zadostovalo je že, da so imeli delavci opravljen tečaj iz prve pomoči za vozniški izpit. Delavci niso bili ustrezno usposobljeni za nudenje prve pomoči glede na specifične nevarnosti na delovnem mestu. Najbolj pomanjkljivo je bilo usposabljanje za nudenje prve pomoči pri zastrupitvah. Gre za izredno široko paleto številnih možnih zastrupitev na različnih delovnih mestih in to ne samo v kemijski industriji. Pravilnik sicer predvideva, da je program usposabljanja delavcev za prvo pomoč prilagojen nevarnostim na delovnem mestu in usklajen s pooblaščenim zdravnikom, vendar ta določba v praksi ni nikoli zaživela. ZVZD-1 je to pomanjkljivost odpravil s tem, da je določil, da izvajalec medicine dela sodeluje pri usposabljanju delavcev in delodajalcev za splošne in posebne ukrepe prve pomoči. Izvajalec medicine dela namreč najbolje pozna potencialne nevarnosti na delovnih mestih in lahko najbolj ustrezno usposablja delavce za nudenje prve pomoči, upoštevajoč konkretne razmere na delovnih mestih. Ker še ni prišlo do ustrezne spremembe Pravilnika, prihaja na terenu do velike zmede. Zakon je namreč možno interpretirati na več načinov, tako, da so nekateri izvajalci medicine dela že začeli z usposabljanjem delavcev za nudenje prve pomoči, drugi pa še čakajo na natančnejša navodila, ki bi jih prinesla sprememba Pravilnika. Slednji s tem kršijo ZVZD-1, ker bi že morali delovati na področju usposabljanja delavcev za nudenje prve pomoči. Priprava novega Pravilnika je zato nujna. Če nov Pravilnik ne bo objavljen v Uradnem listu RS do 1. 6. 2013, bo Združenje izdalo navodilo svojim članom, da se ravnajo po teh strokovnih izhodiščih.

V strokovnih izhodiščih so upoštevane tudi pobude za spremembo pravilnika, ki so bile sprožene v letu 2007. Namen takratnih pobud za spremembo pravilnika je bil vzpostaviti možnost za večjo konkurenco na trgu ponudnikov izvajalcev usposabljanja delavcev za

nudnje prve pomoči, ki skladno z obstoječo ureditvijo takšno pooblastilo daje le Rdečemu križu Slovenije, kot tudi zagotoviti posebno ureditev delodajalčeve obveznosti v primeru nenevarnih delovnih mest.

Z novim Pravilnikom je potrebno definirati usposabljanje delavcev za splošne in posebne ukrepe prve pomoči kot del zdravstveno-vzgojne dejavnosti izvajalca medicine dela in ne več kot splošne tečaje prve pomoči v okviru Rdečega križa. Z novo definicijo je dana tudi možnost za večjo konkurenco na trgu ponudnikov izvajalcev usposabljanja delavcev za nudenje prve pomoči, ker jo bodo lahko skladno z 2., 3. in 7. členom Zakona o zdravstveni dejavnosti izvajali vsi izvajalci medicine dela, ki imajo dovoljenje ministrstva pristojnega za zdravje za opravljanje zdravstvene dejavnosti.

Program je potrebno razdeliti na splošni del, ki bi bil po obsegu in vsebini podoben dosednji ureditvi in na specialni del. V specialnem delu bi morali biti delavci seznanjeni s konkretnimi nevarnostmi na posameznih delovnih mestih in s praktično izvedbo ukrepov, ki bi se jih naučili v splošnem delu. Specialni del bi moral obvezno izvajati specialist medicine dela, splošni del pa drugi zdravniki ali diplomirane medicinske sestre izvajalca medicine dela. Splošni del bi lahko še naprej ostal tudi v programu Rdečega križa. V specialnem delu bi moral specialist medicine dela posebno pozornost nameniti potencialnim zastrupitvam na delovnem mestu, ker gre za področje, ki je sedaj najslabše pokrito. V splošnem delu bi se moralo nameniti posebno pozornost usposabljanju za uporabo avtomatskih defibrilatorjev (AED). S Pravilnikom bi se morala uvesti mreža AED na delovnih mestih. Z uvedbo mreže AED po delovnih mestih in z usposabljanjem delavcev za uporabo AED bi se izredno povečala verjetnost, da bo državljanom Republike Slovenije pravočasno in pravilno nudena prva pomoč v primeru srčnega zastoja. Delavci na delovnih mestih bi namreč nudili ustrezno prvo pomoč, vključno z uporabo AED ne samo drugim delavcem, ampak tudi ostalim. Izvajalci medicine dela bi bili odgovorni, da so delavci ustrezno usposobljeni za uporabo AED. Prav vsi delavci bi morali vedeti, kje je najbližji AED, za kar bi poskrbeli izvajalci medicine dela na preventivnih zdravstvenih pregledih v okviru zdravstveno-vzgojnega dela. Ureditev bi lahko bila primer dobre prakse tudi za druge države Evropske unije. Pri uvedbi AED na delovna mesta bi bilo potrebno petletno prehodno obdobje. Merila za gostoto mreže mora izdelati Ministrstvo za zdravje in morajo biti kompromis med optimalno razporeditvijo in pripravljenostjo delodajalcev, da to financirajo. Cene aparatov že sedaj padajo, z večjimi javnimi naročili bi bilo možno doseči še nižjo ceno.

Za delovna mesta, kjer ni povečanega tveganja za poškodbe, bi zadostoval samo splošni del usposabljanja. V tem primeru bi specialist medicine dela preverjal pridobljeno znanje v okviru splošnega dela.

Cena usposabljanja, skupaj za splošni in specialni del, ne sme biti višja, kot je sedanja cena tečajev prve pomoči pri Rdečem križu. Uporabna je rešitev, ki jo je uvedel Pravilnik o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (Ur. l. RS št. 47-2011). Seveda pa pride v poštev tudi povsem prosti trg, ker je število izvajalcev medicine dela dovolj veliko.

Upoštevajoč navedena strokovna izhodišča, predlagamo sledeči:

PRAVILNIK O SPREMEMBI PRAVILNIKA O ORGANIZACIJI, MATERIALU IN OPREMI ZA PRVO POMOČ NA DELOVNEM MESTU

1.člen

Izraz »pooblaščen zdravnik« se nadomesti z izrazom »izvajalec medicine dela«.

2. člen

6. členu se dodajo 4. 5. in 6. odstavek:

(4) V neposredni bližini omarice mora biti nameščen avtomatski defibrilator (AED), če tako določi izvajalec medicine dela.

(5) Izvajalec medicine dela lahko za AED določi tudi drugo lokacijo. Možna je uporaba enega AED za več delodajalcev. V tem primeru se delodajalci med seboj dogovorijo, kdo bo skrbnik aparata.

(6) AED je potrebno namestiti v petih letih od začetka veljavnosti tega pravilnika.

3. člen

Besedilo 11. člena se nadomesti s sledečim besedilom:

(1) Usposabljanje delavcev za prvo pomoč je del dejavnosti zdravstvene vzgoje izvajalca medicine dela.

(2) Usposabljanje delavcev za prvo pomoč je teoretično in praktično. Vsebuje splošni in specialni del.

(3) Splošni del traja 6 ur in zajema vsaj te vsebine:

-nezavest, odzivnost

-TPO – temeljni postopki oživljanja

-uporaba AED

-krvavitve

-šok

-nagle zastrupitve

-poškodbe, rane

-opekline

-poškodbe kosti in sklepov

-nenadna nagla obolenja

(4) Specialni del traja 2 uri in zajema:

-seznanitev z nevarnostmi na delovnih mestih udeležencev usposabljanja in pogovor o potrebnih ukrepih, s posebnim poudarkom na možne nagle zastrupitve

-preverjanje pridobljenega znanja

(5) Specialni del obvezno opravlja specialist medicine dela, splošni del pa lahko drugi zdravniki ali diplomirane medicinske sestre izvajalca medicine dela. Splošni del lahko izvaja tudi Rdeči križ.

(6) Za delovna mesta, kjer ni povečanega tveganja za poškodbe, zadostuje samo splošni del usposabljanja. V tem primeru specialist medicine dela preverja pridobljeno znanje v okviru splošnega dela.

(7) Izvajalec medicine dela za delodajalca pripravi poročilo o usposabljanju s poimenskim seznamom delavcev, ki so se udeležili usposabljanja. Če za kakšnega delavca meni, da ni dovolj usposobljen, predlaga usposabljanje novega delavca.

4. člen

V 12. členu se črta besedilo: »ter delavci, ki so v zadnjih petih letih opravili izpit iz prve pomoči za voznike motornih vozil« in doda odstavek:

(3) Cena usposabljanja za posameznega udeleženca se določi na podlagi vrednosti točke, ki je enaka vrednosti točke, ki jo za izvajanje dejavnosti na področju medicine dela, prometa in športa določi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki je objavljena na njegovi spletni

strani. Na posameznega udeleženca se obračuna..... točk za splošni del intočk za specialni del usposabljanja.

Datum: 4. 2. 2013

Predsednica Združenja:
Andrea Margan, dr. med.

Priloge:

- 1. Mnenje Razširjenega strokovnega kolegija za medicino dela, prometa in športa*

V vednost:

*Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela
Kotnikova 28
1000 Ljubljana*